REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
în Viena la M. Dukes Nachf., Nox. Augenfeld & Emeric Lessner, Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. În Budapesta la A. V. Golberger, Eckstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
Prețul inserțiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXXI

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate.
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov;
Administrațiunea, Piața mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 281. — Brașov, Sâmbătă 20 Decemvrie — 1908.

Piedecile împăciuirei militare.

Se credea, după cunoscutul comunicat al ministerului de răsboiu în cestiunea învoielii militare, că toate erau deja pregătite și că acum n'a mai rămas decât ca la Budapesta să se facă fuziunea plănuită, pentru ca Ungaria să capete concesiunile militare dela Coroană. Discuțiunea din ședința de Marți a senatului austriac dovedește însă, că părerea de mai sus a fost prea pripită, căci se ridică încă mari dificultăți în calea împăciuirei militare, atât de mult dorită de guvernul maghiar. S'a fost zis în comunicatul oficial amintit, că e apropiată decisiunea în această importantă cestiune. Ministru-președinte austriac br. Bienerth a declarat însă în camera seniorilor apodictic, că soluțiunea definitivă a cestiunei militare nu se poate aștepta curând și nemijlocit.

Va se zică, șeful guvernului austriac vede necesitatea de a se purta încă un șir de lupte până să se poată ajunge la o soluțiune definitivă. Este aceasta convingerea d-lui Bienerth și a tuturor factorilor parlamentului austriac. Aplauzele cu cari a fost subliniată constatarea ministrului președinte nu mai lasă îndoială că așa este. Pentru prima-oară se întâmplă ca într'o cestiune rezervată Coroanei să pună odată și guvernul dimpreună cu parlamentul austriac piciorul în prag, cum s'ar zice, cerând cu toată reverența să fie și ei ascultați. Adevărat, că concluziunile la cari ajunge ministru-președinte austriac, se deosebesc de acelea ale contelui Francisc Thun, care a tălmăcit vederile grupului celui mai tare dintre seniori. Contele Thun se închină înaintea drepturilor suverane ale Coroanei, cari după legea dela 1867 singură are să decidă, cum să fie comanda și organizația interioară a armatei. Thun desfășură în discursul său, pe care-l reproducem mai jos, icoana tuturor relelor și pericolelor, ce le va aduce după sine încuviințarea concesiunilor militare pretinse de Unguri.

El își dă silința a indica caracterul acestor concesiuni și arată cum pentru un moment sunt ținute ascunse încă sub un văl, care, când se va ridica, va surprinde lumea poate cu faptul împlinit al consimțământului Coroanei. Aceasta n'ar dori să se întâmple nici-decum, și deci se adresează cu prea supusa rugare către Majestatea Sa, ca să refuze a da concesiunile militare din cestiune și să împiedece astfel diviziunea în două armatei și isbucnirea nemulțămirii popoarelor celor mai largi ale populațiunii din întreaga monarchie în cauza introducerii ideii de stat maghiar și în armată.

Baronul de Bienerth nu mai stă pe acel punct de vedere că guvernul și parlamentul austriac n'ar avea să zică și el un cuvânt, când e vorba de exercitarea drepturilor Coroanei, pe cari de altfel le recunoște deplin. Din contră, d-l de Bienerth ține că guvernul austriac e chiar dator a examina din punctul de vedere al responsabilității sale constituționale, ce fel de influință pot avea acele măsuri, ce se vor lua pe baza drepturilor Coroanei în Ungaria, asupra comuniunei armatei și asupra totalității. Și dieta ungară — zice — ar avea acest drept de examinare când de ex. în Austria s'ar întrebuința drepturile Coroanei pentru ca armata comună să se disolve în contingente naționale. De aceea ministru-președinte austric stă pe baza egalei îndreptățiri a celor două guverne și parlamente în cestiunile armatei comune.

Foile vieneze zic, că Bienerth a parlamentarizat cestiunea armatei. Cu toate acestea bate la ochi, că pe „Budapesti Hirlap" îl doare mai mult ceea ce a zis și a declarat contele Thun în numele seniorilor austriaci, decât declarațiunile lui Bienerth. Par' că s'ar teme că rugămintea supusă ce a adresat'o Thun Majestății Sale ar putea avea mai multă influință asupra Coroanei decât teoria constituțională a lui Bienerth.

Combinate la un loc declarațiunile lui Thun și Bienerth, le găsește numita foaie destul de serioase și grave pentru ca să le pună în fața toată puterea Ungariei moderne.

E întrebarea însă, dacă va putea spăria pe „domnii austriaci" cu această putere câtă vreme sunt azi mai departe ca ori și când de a urma sfatul înțelept, ce li l'a fost dat Mocsary, să se întărească mai întâiu prin împăcarea cu naționalitățile.

Privilegiul băncii austro-ungare. Ziarele maghiare publică actul oficios, prin care conziliul superior al băncii austro-ungare cere dela ambele guverne prelungirea privilegiului băncii austro-ungare, care espiră cu ziua de 31 Dec. 1910. În cerere se arată marile avantagii financiare, ce le-a câștigat banca comună pe terenul financiar internațional. Actul este datat din Viena 21 Dec. și e semnat de guvernorul Bilinsky, conzilierul superior Schreiber și de secretarul Pranger.

Tratatul comercial austro-ungar cu Sârbia s'a prelungit în mod provizor până la 31 Martie 1909 în urma unui schimb de note între ambasadorul austro-ungar și ministerul de externe al Sârbei.

Din camera română. În ședința de Miercuri a camerei române, după-ce s'a exprimat camerei italiene condolențe pentru dezastrele cauzate de cutremurele recente, s'au depus pe biroul camerei proiectele de legi pentru reorganizarea ministeriului industriei și comerciului și pentru modificarea legei de organizare judecătorească. Intrându-se în ordinea de zi, s'au votat după o scurtă discuțiune prelungirea convenției comerciale cu Turcia și convenția comercială cu Spania.

Din camera turcească. În ședința de alaltăeri a camerei turcești deputatul tânăr turc Djahid a depus o interpelație asupra politicei interne și externe a Porții.

Contele Thun despre concesiunile militare.

Din ședința camerei seniorilor austriaci dela 29 Dec. a. c.

Contele Francisc Thun a accentuat în discursul său privitor la concesiunile militare, ce se zice că ar fi să se încuviințeze Ungariei următoarele:

»Văd, că se cer concesiuni pe terenul *comuniunei armatei*. Sunt deplin conștiu, că cestiunea aceasta cade în sfera de competență a Împăratului. Nu voiu câtuși de puțin să mă ating de drepturile Coroanei; dar când vedem, că aceasta se întâmplă din altă parte, că *din considerațiuni politice se cer concesiuni*, că se apelează la bunul rege al Ungariei de a face concesiuni, cred, că suntem nu numai îndreptățiți, ci și *îndatorați a ne ridica vocea* și a ne ridica cu inzistență, ca să nu se facă aceste concesiuni (Aplause.) În mod oficial nu s'a împărtășit nimic despre aceste concesii. Ele se află ascunse îndărătul unui văl; în momentul însă, când vălul acesta va fi ridicat, concesiunile se vor fi și încuviințat. Dar din mișcarea politică de dincolo de Laita fiecare poate înțelege, că aceste concesiuni pot consta numai într'aceea, că *trupelor recrutate în Ungaria să li-se împregneze caracteristicul armatei maghiare*, ele nu pot consta în altceva, decât că ideea de stat maghiar să-și afle espresiune și în armată.

Și dacă așa este, trebue să declar, că consider astfel de concesiuni de cel mai periculos pas, ce se poate face eventual (Aprobări). *Armata noastră nu e permis a se face obiect de schimb și de comerciu pentru pretensiuni politice.* (Vii aplauze) Armata noastră glorioasă este un corp, a fost și trebue să rămână, să dea Dumnezeu ca să rămână Dacă suntem contra concesiunilor, cauza este că le considerăm de păgubitoare și periculoase (Aprobări).

Cel mai sfânt paladiu al armatei este spiritul armatei și eu prefer spiritul armatei de zeci de mii de ori faptului întâmplător, că poate pentru câțiva ani nu vom avea urcarea contingentului recruților (Aplauze). Care va fi și trebue să fie efectul acestor concesiuni? Spiritul unei armate se întemeiază în parte pe lucruri bagatele, iar ceeace constitue spiritul și simțul, e conștiința, că suntem o familie, un corp, fie regimentul din Ungaria, din Boemia, sau din orice altă provincie.

Concesiunile vor consta în aceea, ca *elementul maghiar să fie în deosebi marcat în privința limbei, a însemnelor* etc. Întreb pe orice om, care cugetă și judecă obiectiv: *Cum trebue să se simtă față cu armata pături mari ale poporațiunei unui stat, cari nu aparțin naționalității dominante, ci din contră stau în contrazicere cu nizuințele ei, dacă vor vedea pericolul că și armata se va folosi de instrument al maghiarizărei?* Și tocmai acestea sunt păturile poporațiunei, cari nu dau pe soldații cei mai răi (Vii aprobări). Pături ale poporațiunei pentru cari trebue să avem o inimă caldă, fiindcă sunt membrii mo-

---

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Concursul pentru bursa „Grigorescu". O expoziție.

București, 15 Decemvrie 1908.

„Așa plânge Florica și, biet, își spunea dorul
„Pe prispă lângă măsa și-obida o'necă;
„Juninca în bătătură mugea, căta ogorul,
„Iar măsa sta pe gânduri și fata suspina."

Din „Sburătorul" de Eliade Rădulescu.

Aceste versuri sunt subiectul propus la concursul pentru câștigarea bursei »Grigorescu«, pentru pictură, în străinătate.

S'au expus de mult mai vreme lucrările d-lor Mihăilescu, Stoica și Al. Romano. E un subiect potrivit, un subiect național ca și arta pe care nemuritorul Grigorescu ne-a dat-o E, și pare, aceasta singura bursă pentru pictură astăzi, pentru studiul picturei în străinătate — și ea trebue să fie un dar din partea părintelui picturei noastre caracteristic naționale, din partea aceluia care din propria experiență a cunoscut calea spinoasă, pe care trebue să o străbată un talent până la biruința, la manifestarea lui definitivă și desăvârșită. Vine din partea aceluia care a cunoscut *farmecul* sărăciei... din partea acelui, care acum câteva zeci de ani, și-a început cariera paralel cu goana după mijloacele de existență, zugrăvind biserici — și luptându-se cu lipsa, mai apoi și în străinătate.

El, cel mare, iubitorul sincer al artei sale și al frumosului în toate formele, în toate arătările lui, și-a dat seamă că arta nu s'a isprăvit cu el odată, că el e numai începutul și din roadele penelului său a lăsat pentru ceice vor veni în urmă.

*

...Și în adevăr lucrările celor trei expozanți sunt toate demne de laudă, toate demne de atenția iubitorilor de artă picturală.

Sunt însă două, se înțelege cele mai reușite din lucrări, cari își pun calitățile lor deosebite, — dar tot atât de importante — egale ca valoare artistică. Îți par ție, ochiului tău; alt ochiu poate vede altfel. Unul caută sufletelo, pe cari le oglindește artistul pe pânză; altul linii, sau dacă el însuși e pictor, observă, poate mult tecnica. Asupra unor lucrări de genuri diferite te poți înșela pe tine însuți mai ușor, dar când subiectul e acelaș (lucrat de artiști deosebiți) nu te poți înșela ușor. Și a fost bun gândul de a se *da* subiectul.

*

Unii dintre concurenți au fost mai fideli alții, mai puțin fideli în păstrarea tuturor elementelor cari formează subiectul arătat în versurile de mai sus. Unii au înlăturat vaca, alții furca. Se pare că d-nii Stoica și Mihăilescu cunosc mai bine împrejurările vieței sătești, vieței de familie țărănești. În deosebi Florica, mama, casa cu prispa ei, vaca și bătătura (curtea) țărănească, în lucrarea d-lui Stoica arată pe cunoscătorul. Totul te face să crezi că e *dor*, că e intristare în acest cămin. Suflețul Florichii, care se întoarce tot în sine la d-l Stoica, e un suflet în adevăr chinuit și bătut de dor. Aceiași artă în zugrăvirea acestor stări e în lucrarea d-lui Mihăilescu, a cărui Florică are încă tot atâta duioșie și durere potolită și artistic redată în ochii ridicați către mamă, câtă adâncime și adevăr în sufletul celei cu ochi plecați — a d-lui Stoica.

Fie-care dintre concurenți expune pe lângă lucrarea lor definitivă și studiile pe cari le-au făcut pentru executarea mai întâi în parte și apoi definitivă a acestui subiect.

Pe lângă aceste studii apoi s'au mai expus și alte lucrări proprii, cari de bună seamă, vor influința judecata juriului — și de bunăseamă ele au fost cerute de chiar acest juriu.

Între alte lucrări bune ale celorlalți, d-l Stoica dovedește un talent deosebit în zugrăvirea scenelor de răsboiu. Toate acestea subiecte sunt luate din luptele purtate de Domnii români: *Urmărirea fiului Hanului*; *O luptă a lui Matei-Basarab*; *Mircea la cortul Sultanului* (în momentul pe care l'au consacrat versurile din satira lui Eminescu: »Tu ești Mircea? — Da împărate!«)

* *

Într'o altă sală a Ateneului e apoi o expoziție a trei dintre pictorii noștrii »consacrați«: *Jean Neylies, Margareta Aslan-Petrescu* și *Satmary*.

Peisagiile celor doi dintâi dintre expozanți îi asemănă. *La adăpat* și *La arat* ale d-lui Neylies sunt două peisagii în fața cărora te oprești multă vreme. Cel dintâi îți dă pădurea cu pacea ei, cu

narchiei Austro-Ungariei (Vine şi repeţite aprobări.)

Un alt pericol se va naşte dacă se vor face aceste concesiuni, prin aceea că *vor deştepta şi alte aspiraţiuni.* (Aplauze) Sunt convins, că aceleaşi postulate se vor ridica de alte popoare, cari au conştiinţa deplină a importanţei lor. Şi care va fi atunci, urmarea? Sau se vor împlini aceste postulate şi atunci ruinul armatei va fi continuat, sau vor fi refuzate şi atunci se va produce nemulţumire generală. Nu-mi rămâne decât a ruga cu vocea tremurătoare de emoţiunea internă pe purtătorul coroanei şi de a-l conjura să binevoiască prea graţios, a fi scutul comuniunei armatei. Rog şi conjur şi pe guvernul comun, ca să fie conştiu de răspunderea sa. Şi dacă va fi conştiu, nu poate face nici un pas pentru împărţirea în două a unei instituţiuni, care va fi totodată primul pas, dar va fi şi cel mai fatal.

Oratorul apelând apoi la guvernul austriac, *ca să ia cu toată energia poziţie contra încuviinţărei concesiunilor,* încheie această parte a discursului său cu ameninţarea, că Austriacii, dacă s'ar face acele concesiuni, nu vor mai vota nici contingentul normal al recruţilor, *ba nici măcar un singur crucer pentru armata* împărţită în două, esclamând: D-zeu să ne ferească de acest pericol! (Vii aprobări şi aplauze).

Catastrofa din Italia.

Oară de oară sosesc ştiri tot mai îngrozitoare din ţinutul Calabriei şi Siciliei. Guvernul italian nu poate da încă un tablou exact al marei nenorociri, doarece autorităţile locale din Messina şi Reggio nu sunt în stare se facă aceasta. După ştirile de până acum se poate însă constata cu siguranţă, că *peste jumătate din locuitorii Messinei sunt morţi sau grav răniţi.* A stabili astăzi numărul morţilor este peste putinţă, deoarece sute de cadavre se află sub ruine sau plutesc pe canalul Messinei între alte numeroase obiecte, pe cari le-a dus cu sine apa. Zilnic se scot din apă şi de sub ruine cu sutele cadavrele. Munca de salvare este foarte anevoioasă în urma frigului şi ploilor, ce cad întruna. Multe cadavre au fost văzute plutind şi pe mare şi cine ştie câte din ele au căzut pradă peştilor. O statistică definitivă se va putea face deabea după controlarea statisticilor locuitorilor oraşului — dacă aceste statistice în genere se vor găsi, căci primăriile din Messina, Regio, Palmi şi Bagnara s'au prăbuşit şi au ars cu totul.

Localităţile *Bagnara şi Palmi* sunt deasemenea complect distruse de cutremur şi de foc. Sub ruine zac vreo 6000 cadavre. Soldaţii sosiţi la faţa locului au scos la iveală până eri vreo 3000 morţi. Din locuitorii comunei *Sant'Eufemia* n'au rămas în viaţă decât vreo 10 oameni.

Aceeaşi soarte ca şi Messina a avut şi oraşul *Reggio.* Deabia alaltăieri au ajuns amănunte în publicitate, deoarece firele telegrafice au fost întrerupte, căile ferate distruse, iar portul închis de stânci, cari s'au prăbuşit în mare. Deabea alaltăieri le-a succes câtorva soldaţi să pătrundă în oraş. Ei povestesc lucruri îngrozitoare despre situaţia oamenilor, despre neputinţa autorităţilor în faţa lipsei de hrană şi în faţa jafurilor ce le comit banditii scăpaţi din închisori. În urma cutremurului, oraşul s'a cufundat cu mai mulţi metri şi apa din fântâni a secat.

Viena, 31 Decemvrie. — Împăratul Francisc Iosif a donat 50.000 coroane pentru victimele catastrofei din Italia meridională.

Roma, 31 Decemvrie. Corespondentul ziarului »Tribuna«, a interviewat pe ofiţerii torpilorului »Saffo« care se aflau la Mesina în momentul desastrului. Ofiţerii au zis, că deodată marea s'a sbuciumat teribil zguduind vasul. In clipa următoare un val uriaş s'a format năvălind în strimtoarea Mesinei, măturând coastele şi spărgând corăbii. Pachebotul unguresc »Andrassy« avându-şi ancorele rupte s'a ciocnit de alte vase făcându-le străcăciuni. Cheiul portului şi bazinul de reparaţii a fost distrus. 8 marinari de pe torpilorul »Saffo« au debarcat şi au început să dee ajutoare. Deţinuţii scăpând din închisoare prădau băncile şi prăvăliile. Echipagiul unui vas englez a salvat o familie de 5 persoane dintr'o casă incendiată.

Neapole, 31 Decemvrie. Corespondentul ziarului »Mattino« la Monteleone a interwievat un pasager, care se afla pe mare lângă Mesina în momentul cataclismului. Acesta a declarat, că după o teribilă sbuciumare a mărei, oraşul Mesina, care era iluminat, a fost odată cufundat în întunerec şi acoperit de un nor de praf. Incendii au isbucnit deodată în patru puncte ale oraşului.

Roma, 31 Decemvrie. Ministerul marinei desminte svonul după care patru torpiloare ce erau ancorate la Mesina ar fi dispărut. Ministerul a primit ştiri dela toate vasele ce se află în apropierea coastelor regiunei bântuite.

Palermo, 31 Decemvrie. Ştiri din Mesina spun că răniţii sunt transportaţi la gară, care n'a fost decât pe jumătate distrusă de cutremur. Medicii sosiţi din Palermo au organizat un spital pe bordul steamerului »Regina Margherita«. Crucea roşie a făcut un spital. Ştirile garnizoanei din Mesina, sunt foarte grave: *din trei companii locuind în cazarma Santa Elena n'au rămas decât 20 de soldaţi. Din regimentul 89 infanterie n'au rămas decât 10 oameni.*

Neapole, 31 Decemvrie. Steamerul »Vincenzo Florio« a sosit din Mesina cu număroşi salvaţi dintre cari 8 soldaţi din regimentul 3 de geniu. Aceştia povestesc că după ce primul moment de groază a dispărut, locotenentul D'Allesandro a organizat salvarea. S'a început a se scoate victimele de sub dărămături. Lucrul era cât se poate de greu din cauza dificultăţilor enorme ce se întâmpinau. Ploaia cădea cu violenţă. Lipsiau casmale şi târnăcoape. S'au salvat întâi 25 soldaţi de infanterie din ruinele cazărmei »Santa Maria«. Şi palatul intendenţei şi al finanţelor precum şi gimnaziul au fost distruse. Numai 8 elevi au rămas neatinşi din tot gimnaziul. Au fost trimişi la Siracuza.

Câteva ore după desastru, vase ruseşti au sosit debarcând echipagiul lor cari au organizat salvarea, au adus merinde şi haine. Marinarii îngrijau 300 răniţi în grădina publică când incendiul i-a încunjurat din toate părţile. Marinarii au isbutit să scapo 200 din cei răniţi.

Roma, 31 Decemvrie. Mişcarea de caritate publică este extraordinară; municipalităţile, băncile, asociaţiunile, cetăţenii participă la subscripţiuni pentru ajutorarea victimelor. Steamerul »Taormina« a plecat din Genua spre Mesina şi Reggio cu 2500 paturi de campanie şi 2000 paturi de fier. Din Palermo au plecat două steamere cu trupe de ajutor. Din Augusta au plecat două vase ruseşti, din Siracuza două vase englezeşti cu medici spre Mesina.

Mesina, 31 Decemvrie. Oraşul nu este decât o imensă întindere de ruine. Numărul morţilor nu poate fi însă evaluat. Se salvează cu sutele răniţii de sub dărămături. Valorile Băncei Italiene şi altor bănci au fost asigurate. Regele şi Regina au sosit eri dimineaţa la 9. Regele a vizitat oraşul, regina vizita răniţii prin spitale. Seara Regele a plecat la Reggio.

Complicaţiunile în Orient.

In şedinţa secretă a scupcinei, ce s'a ţinut alaltăeri, şeful partidului naţional, Ribaraţ, a învitat guvernul să declare, *care este cauza de nu s'au graţiat încă ofiţerii conjuraţi.* Preşedintele consiliului a răspuns că guvernul hotărâse să propună regelui graţiarea tuturor ofiţerilor anticonjuraţi condamnaţi până acum. In acest sens a şi supus regelui spre semnare un ucaz, pe care însă regele a refuzat să-l iscălească declarând că dreptul de graţiare şi fixarea termenului pentru aceasta îi revine numai lui personal.

— Din Semlin se anunţă, că pentru *întărirea trupelor de pază dela frontiera Bosniei spre Drina,* guvernul sârbesc a trimis 600 de Macedoneni la Losnipa şi Eşnipa.

— Ziarul antidinastic »Otagybinu« din Semlin a publicat un articol de mare senzaţie, sub titlul »*Abdicarea*«, *prin care se învită regele Petru al Serbiei, să părăsească tronul.* Cu toate măsurile luate de poliţia locală pentru confiscarea lui, multe exemplare au fost împărţite publicului.

Ziarul în cestiune se face interpretul sentimentelor poporului faţă de rege şi spune că cestiunea ce trebue imediat rezolvată, e aceea a conjuraţilor, iar skupştina trebue să se asocieze şi să sprijine dorinţa categorică a poporului, spunând fără inconjur regelui: »Voinţa poporului sârb e să părăseşti ţara, iar dacă, de bună voe nu vei face aceasta, vom fi nevoiţi să facem uz de forţă«.

— Din Cettinje se anunţă, că prinţul Mirko împreună cu ministrul de războiu şi personalul statului major s'au dus la *frontiera Herţegovinei* ca să facă o recunoaştere.

Sibiiu, 22 Dec. n.

(Adunarea înv. gr. cat. din desp. Sibiiu. — Tifusul. — Chestia analfabeţilor. — Foaia Şcolastică. — Scyla şi Carybde. — Formarea reuniunilor de adulţi. — O acţiune binefăcătoare)

Incredinţat fiind din partea desp. Sibiiu al »Reuniunii înv. gr. cat. din arhidieceza de Alba-Iulia şi Făgăraş« a raporta în venerabila »Gazetă«, despre decurgerea adunării de toamnă a acestui despărţământ, ce s'a ţinut la 18 Dec. st. n. a. c. în şcoala gr. cat. din Sibiiu — m'am decis ca, în legătură cu acest raport să ating mai pe larg şi unele chestiuni de interes general.

Ca oaspeţi la adunarea din toamna aceasta, am salutat în mijlocul nostru pe Prea On. D. N. Togan, protopop tractual şi pe Spect. Domn Nistor Ioachim, subinspector reg.

Preşedintele T. *Stoia,* deschide adunarea prin o vorbire foarte acomodată zilelor de azi. Indeamnă cu desteritatea de dascăl priceput pe învăţători la împlinirea multelor datorinţe ce le au faţă de popor afară de şcoală şi ne pune la inimă formarea reuniunilor de adulţi, dela cari se aşteaptă ca în viitor să dea o direcţie cu totul alta, decât cea de până acum în formarea generaţiei de mâne.

Cunoscutul scriitor poporal, d-l Ioan Pampu, îşi ceteşte disertaţia întitulată: »Urmările rele ale proceselor şi indicarea mijloacelor, prin cari s'ar putea abate poporul dela ele?« Pentru instructiva-i lucrare adunarea îi votează mulţumită protocolară şi îl roagă ca fiind aceasta lucrare de interes comun să se publice. Asemenea acomodată a fost şi lucrarea d-lui I. Stănilă: »Ce şi cum să se propună gramatica în şcoala poporală?« Recenziune asupra acestei lucrări a făcut înv. Dion. Dancea.

După raportul cassarului şi al bibliotecarului s'a trecut la alegerea comisiunilor însărcinate cu cenzurarea acestor rapoarte. După darea de samă a acestora s'a urmat cel mai interesant punct din program: »eventuale propuneri«, în cadrul căruia s'a încins cea mai vie discuţie, şi care mi-a servit mie de material la compunerea acestui raport.

Din cauza epidemiei de tifus ce bântuie în Sibiiu şi împrejurime toate şcoalele au fost închise şi aşa cele trei prelegeri practice, anunţate în program nu s'au putut ţinea. Tot din cauza epidemiei, presupun eu, adunarea din anul acesta a fost una din cele mai rău cercetate, lipsind 12 membrii din 30, câţi are despărţământul. Se vorbeşte, că apa ar fi cauza epidemiei ce bagă groază în locuitorii acestui oraş... De aceea se consumă foarte mult alcohol; despre care se zice, ar fi nepriincios bacciliior....

Trebue să amintesc că, despărţământul nostru a fost primul, care şi-a luat în programul său de lucru, instruarea analfabeţilor în scris-cetit. Incă în primăvara trecută s'au publicat două premii pentru acei membrii ai desp., cari vor dovedi că au instruat mai mulţi analfabeţi în iarna aceasta. Cu ocaziunea acestei adunări, fiind în toiul ernii — am aflat de bine a ne da puţin samă, unul altuia, despre sporul făcut până acum. Dar durere, trebue să o spun că după mărturisirile multora, să constată că înaintăm foarte încet. Şi să mi se ierte, dacă îndrăsnesc a spune şi aceea, că unii conducători nu mult îşi bat capul cu chestiunea aceasta de interes vital. Cine sunt aceia? — Nu o spun; să nu fim timbraţi tot noi de »inculţi«, »fanfaroni« şi »rebeli«, cum timbraţi am fost de o foaie de ale noastre mai în vară.

Noi no punem încrederea în puterile noastre şi ne mângâiem cu aceea că, »tot începutul e greu«! Tot în cadrul acestui punct, la sfatul şi îndemnul Prea On. D. protopop Togan, am adus o hotărâre, care, dacă ar urma-o toate despărţămintele, am da dovadă că suntem dornici după cultură şi progres.

Ştie toată lumea, ce soarte au foile pedagogice dela noi. Ştim între ce împrejurări triste se află unica foaie pedagogică »F. Şcolastică«, care din lipsa de mijloace şi din neinteresarea noastră e aproape a-şi da sufletul. De aceea noi cei din tractul acesta, convinşi de însemnătatea acestui organ, am adus hotărârea: ca fiecare înv. şi fiecare şcoală din tract să prenumere »F. Şcolastică«. Invăţătorii au să se legitime unul fiecare oficiului protopopesc cel mult până la 15 Ianuar n. că a trimis costul de abonament pe anul 1909.

In ce priveşte abonarea din cassele bisericeşti resp. şcolare, aceasta se lasă în bunăvoinţa oficiului protopopesc a face paşii de lipsă. In schimbul acestora însă aşteptăm ca în numita foaie să se publice 1. ordinaţiunile ministeriale, conzistoriale etc. ce ne privesc pe noi; 2. să se publice la timpul său toate concursele la staţiunile vacante; 3. să se abandoneze din program articoli ce nu ne sunt de folos, dând întâietate lucrurilor ce privesc mai de aproape şcoala şi pe învăţători.

Starea, în care se află unii dintre învăţătorii gr. cat. este foarte critică. Am ajuns între Scylla şi Carybde; dar nu ştim unde vom eşi! Se ştie că, conzistoarele noastre şi-au dat învoirea, că acele parohii sărace, cari şi până acum au beneficiat de ajutor de stat, să ceară şi de aci înainte. Multe din aceste l'au şi căpătat. Dar ceeace se întâmplă cu noi, acum e cea mai eclatantă dovadă, »că nu poţi sluji la doi domni deodată«.

Acum pentru a putea câştiga întregirea salarului dela stat se cere act de dotaţiune (dijlevél) original în limba maghiară. Conzistorul din Blaj ne denează extradarea acestor acte. Ministrul nu ne primeşte rugările fără acestea... Urmarea o tragem noi învăţătorii. Oare Conzistorul gr. cat. n'ar putea purcede ca fraţii gr. ort. estradând acte atât în limba maghiară cât şi română?*) Se vede că acum nu e învoit la aceasta*), va face-o însă tocmai în urmă, când învăţătorii vor primi salarele numai cu data de atunci...

Despărţământul nostru, conştiu de chemarea sa, şi-a luat pe viitor în programul său de muncă *formarea de reuniuni pentru tinerime.* Spre acest scop s'a şi designat ca temă de lucrat pentru adunarea viitoare »Cum să se purcează la formarea reuniunilor pentru adulţi?« Rămâne în contul datorinţei fiecărui învăţător a-şi pregăti terenul şi a forma astfel de reuniuni, a căror folos este de nediscutat.

Ca idee nouă înregistrez că se aud tot mai multe glasuri dornice pentru ridicarea unui *orfanotrofiu pentru fiii de învăţători.* Intrebarea e, afla-se-vor şi pentru noi mecenaţi, cari din averul lor să pună baza unui astfel de orfanotrofiu?

„Orlean".

*) De ce nu arătaţi motivele? Conzistorul trebue să-şi aibă motivele sale serioase. — Red.

apa limpede străbătând prin mijlocu-i în drumul ei neregulat, cu vitele blânde păşind a lene prin apă, plecând capul să guste, sau ridicând capul, altele stând nemişcate în apa care le răcoreşte. Pace multă şi foarte multă poiezie a naturii. Cel de al doilea dintre peisagiile d-lui Neylies îţi dă câmpul larg, cu arşiţa dogoritoare prin cari străbat cu greu calul purtat de femeie apoi boii şi în urmă ţinut de bărbat şi urmat de copilul care îndeamnă cu biciul, plugul, răsturnând brazdă neagră.

Aceste peisagii însă şi altele încă în mai mare măsură sufăr prin belşugul prea mare şi prea variat şi străin de culori (Spoitorul, Pădurea cu oile).

O lucrare de o mai largă concepţie dintre cele mai bune ale celui de mai sus e »Adam şi Eva găsind pe Avel ucis« şi chiar »Ţăranii mergând la muncă«.

In lucrările d-nei Aslan Petrescu se simte numai decât penelul purtat de mâna de femeie. Şi părerea aceasta nu ţi-o dă florile multe cari cresc pe pânzele d-nei Aslan, toate flori, cari denotă mână de artist, ci mai mult o anumită gingăşie în alegerea subiectelor, o delicateţă în execuţie; linii îngrijite, cumpăt în culori mai mult decât la tablourile de cari am amintit; apoi mâna de femeie se vede şi în aceea că chiar peisagiile se dau în mic, se aleg simple, mici colţuri din natură, dar bogate în amănunte şi în sentimentele ce ţi-le evocă.

D. Satmary apoi alătură, apropie sufletul omenesc de natură. Caută să dea un tot în lucrările sale, subiecte întregi... Natura pare că e mai vie decât la precedenţii. Astfel e tabloul în dimensiuni mari: »*După ploaie*« cu norii rupţi, sfârticaţi de albastrul mai luminos, care se arată sus, cu pacea adâncă care stăpâneşte în toate ale pădurii, obosite par'că de lupta grea ce au trebuit să poarte cu vântul puternic şi cu greutatea apei, care adeseori apleacă frunza şi ierburile. D. Satmary are apoi subiecte de interior (Cercetarea unei expoziţii) şi din viaţa câmpenească a ţăranului, dar în flori rămâne întrecut de d-na Aslan, care la rându-i ne-a dat nişte struguri, cari de loc nu ne fac să ne gândim la o zi de culesul viilor...

S'a expus şi un bust în marmoră de d. Pavelescu: *Apus vesel,* un cap de expresie, o figură de bătrân dintre aceia cari nu mor nici-odată, sau cel puţin aşa cred ei — şi capul îţi dă, în adevăr, impresia aceasta.

R. C.

STIRILE ZILEI.

— 19 Decemvrie v.

Serbarea școlară în amintirea lui Popazu. Cu privire la serbarea școlară, care a avea loc din incidentul centenarului așterii fericitului episcop *Ioan Popazu*, ı ıne, Sâmbătă, la oarele 6 seara în sala əstivă a gimnaziului român, suntem ruați a aduce la cunoștința publică, că în rma îmbolnăvirii subite a d-lui prof. G. ɔima, corul elevilor va fi înlocuit prin coıl mixt al bisericii Sf. Nicolae, care va xecuta sub diriginta d-lui înv. Nicolae ancea, câteva cântări. Afară de aceste ɔruri d-l prof. Andreiu *Bârseanu* va rosti n discurs festiv ocazional.

Pentru »Fondul cultural.« Marele proietar din Sibiiu, d-l Alexandru *Lebu* a onat pentru fondul cultural archidiecezan ıma de 1000 cor. în cinci acții de-ale ıstitutului de bani în înființare »Lumina«.

Unirea principatelor române. Ziua de Ianuarie, când se împlinesc 50 ani dela nirea principatelor, va fi sărbătorită în ɔmânia în mod cu totul deosebit. In proramul sărbărilor, ce se vor da la Buırești, e luată și o mare reprezentațiune »Teatrul Național«. Cu aceasta ocaziune va juca piesa *„Cincizeci de ani dela nire“* revistă compusă de d-nii St. O. *osif* și D. *Anghel*, reprezentând evenientele cele mai însemnate dela 1859 ână azi. Se va mai rosti o »conferență ațională« și o odă compusă de poetul ɔșbuc și recitată de marele artist Notıra — In seara zilelor de 24 și 25 laıarie se vor da la »Teatrul Național« ouă reprezentațiuni gratuite pentru elevii olovele școalelor din București cu piesa *ștefan cel Mare“* noua operă a d lui B. Delavrancea.

Răscumpărarea felicitărilor de anul nou *prin donațiuni la masa studenților români din Brașov.*

D-l *Dr. Emil Dan*, advocat în Brașov, loc de *A. n. f. 5 cor.* și *25 cor.* în meoria mamei sale Iustina n. Popea.

Primească generosul donator sincerile oastre mulțămite. — *Direcțiunea școalelor edii gr. or. rom. din Brașov.*

Un nou proces al preotului Hlinka. rocurorul a intentat părintelui Hlinka un ou proces de pressă pentru scrisoarea adio adresată credincioșilor săi prin eputatul Hodza în ajunul intrării sale în mnița Seghedinului. Această scrisoare a st publicată de un ziar slovac din Amerca, purtând iscălitura »Andreiu martirul ɔmniței din Seghedin.«

Soartea tragică a unui soldat din Bosnia. Soldatul Mihail Speiser dela reg. de infanterie a fost transportat în Bosnia trebuind să se despartă de casă și de logodnică. Lunia trecută și-a ocupat postul sentinelă în nemărginita apropiere a ıraniței muntenegrene. Speiser, care a ıut să sufere mult din cauza frigului lui mare și trebuind să fie totdeauna cu hii în patru față de atacurile Muntenegrenilor, a doua zi nu a mai putut să poarte oboseala și marea răspundere ce ea. In continuu avea viziuni: i-se părea Muntenegrenii năvălesc asupra lui, vea baionetele lor sclipind și pentru ca să apere de dușmanii, cari năvăleau din toate ırțile asupra lui, a început să pușe în ate direcțiunile. Patrula auzind pușcăturile, a grăbit într'acolo, în loc de dușmani însă aflat pe sărmanul Speiser care sbătânse și alergând în dreapta și 'n stânga striga: »Aceștia sunt Muntenegrenii și rbii! Ei mi-au răpit logodnica!« A aruncat apoi arma din mână și a început să ırge. Ajungând la o prăpastie, a mai ıt un pas și a căzut în adâncime. Răde moarte, Speiser a fost transportat spitalul de garnizoană din Serajevo, de a trebuit să i-se amputeze imediat picior.

George Leu-Leo. Cetim în »Lupta«. ım 8 ani un Român tânăr din Bihor ıtat numai și numai de natură, care l'a ıstrat cu o statură sveltă și o energie ensivă — a ajuns să fie primit ca gart în garda împărătească din Viena, scăınd de meseria lemnăritului și a rotăriıi cu care-și petrecuse anii copilăriei. Dela rda din Viena unde petrecuse 2 ani, a t transmis la garda regală din Budaısta. Tânărul român, care abia știa grăi limba sa maternă, fără multe cunoștințe, fiind sărac și lipsit, singur, nesprijinit de nimeni, s'a susținut și a cercat și crea un viitor! A observat în sine o linare la pictură. Desvoltându-se în aısta direcție fără studii academice, a utit a se impune. In anul 1904 s'a desxt în sala festivă a gardei regale, tabloul Majestății Sale pictat de tânărul român George Leu-Leo! Ziarele maghiare comentau și aduceau elogii picturei și tânărului pictor. De atunci, deși a rămas în garda regală, i-a mai succes a se impune cu câteva tablouri cari au fost cumpărate de mecenați maghiari. De atunci în acest restimp a învățat românește, a depus maturitatea și s'a înscris la facultatea juridică. Se vor trimite câteva tablouri pictate de dânsul »Luceafărului« sperând că se va impune și »Asociațiunei« dela care așteptăm să-i dea sprijin de a putea studia la vre-o academie și de-al câștiga nouă Românilor cu totul!

Monopolul chibriturilor în Austria. Guvernul austriac studiază un proiect de impozit pe chibrituri. Fabricarea de chibrituri e considerabilă în Austria. Numai exportul a fost în 1907 de 6.854.500 kilograme în valoare de 3,290,160 de cor., iar în primul semestru al anului curent s'a exportat pentru 1,734.240 cor.

Lămurire.

Dela Părintele P. *Morușca* din Șeica-mare primim sub titlul de mai sus următoarea întâmpinare:

Șeica-mare, la 14/27 Dec.

Onorată Redacție! Corespondența din N-rul 275 al foaiei ce conduceți despre *„Românii și școala din Șeica-mare«* solicitează lămurirea pe care o dau, deși nu aș fi obligat, întru cât corespondentul se ocupă nu numai de fapte, ci și de persoane, fără a avea îndrăzneala a lua responzabilitatea scriselor sale prin subscriere Deoparte faptul, că la noi nu e obiceiul a se trece la ordinea zilei, peste lucrurile anonime; iară de altă parte că cuprinsul acelei scrisori nu izvorește din răutate ci, *din nepricepere*, mă îndeamnă să dau de astădată răspunsul cuvenit, mărginindu-mă esclusiv la cestiunile sulevate, cu adausul că, ori cu câtă căldură vor mai fi îmbrățișate de On. Redacție*) scrisori anonime, nu voi mai răspunde decât când autorul le va subscrie pentru ca să nu fiu expus a bănui. Autorizat și de părintele A. Domșa preot gr. cat. aici, *provoc chiar pe corespondentul d-voastră să se desvălească*, pentru ca să știm cine vrea să arunce mărul de ceartă între noi.

Sub titlul sunător și atât de ademenitor în vremile de acum: »Românii și școala...« se puteau scrie și alte tirade îmbâcsite de neadevăruri, se puteau pomeni și alte fapte interpretate cu falsitate, se puteau osândi toți oamenii de bine, pentru-că anonimatul dispenzează pe autor a spune adevărul și îi îngăduie a răstălmăci totul pin interpretări pătimașe.

Că a fost o vreme când școala era »numai una« și mai ales »unită, fiind uniții în majoritate cum sunt și astăzi și materialminte mai bine situați«, e un adevăr ca și acela, că numai energiei fieertatului părinte Ciorugă este a se mulțămi dacă ortodocșii n'au fost izgoniți cu totul și lipsiți de dreptul lor la școală, pe care o zidiseră cu jertfe egale. Dar faptul aparține trecutului, care după toate semnele nu se va mai întoarce ca să le unească. căci ranele dureroase, ce s'au săpat în sufletul poporului, când cu *despărțirea școalei pe cale judecătorească*, sunt prea adânci decât să se poată vindeca cu o vorbă aruncată în vânt.

Corespondentul d-voastră, care știe trecutul cu 35—40 ani în urmă, ar fi în stare a spune cine poartă vina păcatului — dacă e un păcat că există 2 școale — fără a o arunca cu atata ușurătate în sarcina »preoților tineri cari au venit în parohia ortodocsă«. Chiar d-voastră ați fi în măsură a găsi adevărul răsfoind coloanele ziarului ce redigiați. de prin anul 1902/3 cu răspunsurile ce s'au dat prin alte ziare în acea vreme de terfeleală urâtă, de oare când, între Românii din Șeica, care pe semne va să reînvie prin corespondentul d-voastră. Silit însă voi dovedi cu acte publice și hârtii oficioase pricina, care a prilejuit separarea școalei și voi arăta cu degetul pe vinovați, deși nu am cunoștință până acum de hărțuiala pe calea ziaristică purtată atunci, decât din spusele oamenilor, și deși aș fi bucuros să nu se mai răscolească dureri domolite acum binișor.

Că s'au făcut 2 școale, ce luptă mai greu decât una singură în trecut, e adevăr, dar că ar fi »două sărăcii goale«, va arăta ziua de mâne, despre care cei cu tragere de inimă își dau sama și pe care nu o așteptăm cu mânile în sân, ci am făcut toate pregătirile pentru a asigura caracterul confesional al școalei față de școala de stat, ce ne stă la spate, ca și pentru a putea plăti pe învățător după cerința legii; — deci e o minciună a spune, că »nici unii n'au regulat salarele învățătorești după noua lege școlară«, cel puțin cât privește biserica mea.

Că noua lege școlară ne-a smuls din mână școala de repetiție, prin faptul că limba de propunere e maghiară, nu va fi vina tinerilor preoți ortodoxi,... dar tînărul preot ortodox a căutat să înlocuiască pierderea îndurată prin înfiriparea școalei de adulți, care funcționează cu sprijinul ambilor învățători, — nu fără dibuielile începutului — din 21 Noemvrie a. c., la care spre mîngăierea subscrisului i-au parte — ascultă — și tineri uniți, cari vreau să învețe, fapt care nu va surprinde nici pe corespondentul D-voastră, întru cât va avea știre, dacă nu cumva va găsi și aici confesionalism. Intreb însă pe bunul Român (?) »Veritas«, ca fiu al neamului și credincios al cutărei biserici, ca și pe autorul intelectual al corespondenței ce au făcut D-lor pentru salvarea situației, ce are de gând să facă sau prin ce îndemnuri stîrnește râvna altora pentru îndreptarea răului? căci subscrisul încriminat pentru confesionalism, trecând poate peste sfera sa de activitate, a propus d-lui director al școalei gr. cat *de aici* ca în conțelegere, să unească pe elevii de ambe confesiuni cel puțin la instrucție (de unirea școalei nu poate fi vorbă) așa fel, ca nu fiecare învățător să aibă 6 despărțăminte, ci unul să instrueze la clasele inferioare și altul la cele superioare, bine înțeles rămânând pe seama fiecărei confesiuni studiul religiunii ca și susținerea școalei și a învățătorilor, și aceasta numai pentru ușurarea muncei dăscălești și pentru sporiul mai bun în instrucție. Fiindcă astfel de îmbinare nu e provăzută în lege, același preot tînăr a întrebat inspectoratul regesc, dacă s'ar putea duce la îndeplinire, și răspunsul primit azi e afirmativ. Cred că ne vom putea înțelege, ca buni Români, căci bunavoință nu lipsește din nici o parte, numai străinul își vîră ghiarele între noi.

(Va urma).

*) Nu-i vorbă aici de căldură mai multă sau mai puțină cu care am îmbrățișa pe anonimi. Părintele Morușca a trebuit să se convingă din observările noastre la corespondența din cestiune, că noi am avut în vedere numai interese generale, nu considerațiuni personale. De altfel îl credem mai inteligent decât ca să nu priceapă, că dacă am pretinde dela fiecare corespondent benevol din afară să se subscrie, n'am mai avea corespondențe, cel puțin de acelea în care se face și critică. Red.

NECROLOG. Mult întristații: Susana și Radu Olteanu cu fiica lor Felicia; Stefan și Elena Calian cu fiica și fiii lor; Maria și Nicu Teodoru; Madeleina și Colonel Comandor Sebastian Eustațiu; Maria Hagi-Frigător, Emilia Saligny, Nicolae Bratu, Sophia Lupan, Nicu, Ioan, Vasilie și Petru Frigător, precum și familiile; Reveica St. Chicomban cu copiii; Florea Pernea și Economu Stefan Ionescu, au durerea a Vă face cunoscut perderea prea iubitei lor mamă, soacră, bunică, soră, cumnată, nepoată, vară și rudă, Paraschiva I. Calian n. Frigător, încetată din viață, după o lungă și crudă suferință, Mercuri în 17 (30) Decemvrie, la oarele 10 și jum. din zi, în etate de 63 de ani. Și Vă roagă să binevoinți a azista la ceremonia funebră, care va avea loc Sâmbătă în 20 Decemvrie v. 1908 (2 Ian. n 1909) la oarele 2 p. m. în biserica Sfintei Treimi de pe Tocile. Cortegiul funebru va porni dela locuința decedatei din strada Tocile Nr 56. Brașov, în 18 (31) Decemvrie 1908.

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta, 1 Ianuarie 1909. In urma disolvării sindicatelor muncitorilor lemnari și ferari, s'a dus eri în îndeplinire greva muncitorilor socialiști din Budapesta. Poliția a luat întinse măsuri de siguranță. Cafenelele au stat închise ziua întreagă din lipsă de chelneri, cari s'au alăturat grevei. *Eri după amiazi și aztăzi dimineața n'a apărut nici un ziar.* Lucrătorii din mori și de pe vapoare, de asemenea muncitorii din numerose fabrici s'au alăturat grevei. Eri după amiazi mai multe mii de socialiști au demonstrat pe străzile orașului. In mai multe locuri demonstranți s'au ciocnit cu poliția, care a arestat vre-o 70 socialiști. Conducerea partidului socialist a declarat, că dacă nu se vor anula ucazurile de disolvare a sindicatelor, *greva generală se va repeți tot la două săptămâni.*

Nostimade.

Testament ciudat.

— Da, scrie că las toată averea nevestei mele, dar cu condiția expresă ca să se mărite din nou.

— De ce această dorință?

— Ca să știu că va fi cineva care să regrete că-am murit.

*

Intre literați.

— Te-ai lăsat de literatură?

— Ce să fac? Muream de foame.

— Și cu ce te ocupi acuma?

— Am deschis o fabrică.

— Bravo! Bravo! Complimentele mele. De ce este fabrica ta?

— De zahăr. Sunt diabetic.

*

Căsătorie modernă.

— Frumoasă partidă face X? Câte minciuni trebue să fi tras ca să pue mâna pe asemenea fată și zestre!

— Dimpotrivă a spus adevărul: a declarat că nu poate trăi fără ele. »Ref.«

Diverse.

Messina, localitate întemeiată de către pirații cumeni, este așezată într'o admirabilă poziție în formă de amfiteatru pe coastele muntelui Dinnamare. Are o universitate, mai multe muzee foarte interesante, o catedrală cât se poate de frumoasă și o populație de 126 de mii 500 de locuitori. Poziția în care se află așezată, a făcut să fie expusă la o mulțime de cutremure dintre care cel mai violent a avut loc în 1783. Faptul că este așezată lângă mare, face cât se poate de activ comerțul ei, ce constă în mare parte din exportul smochinelor și portocalelor, a căror superioară calitate este apreciată pretutindeni.

Peninsula Calabriei, în care se află așezată Messina, are 1.185.000 locuitori, este cuprinsă între mările Thiriniană și Ionică. Clima este foarte rece în părțile mai înalte, ploioasă iarna și extrem de călduroasă vara, ceeace face ca vegetația să fie foarte variată. Industria e aproape nulă, deși se găsesc în solul ei mari cantități de marmură și fer. Locuitorii, care se grămădesc mai mult în jurul orașelor Cosenza și Reggio, se ocupă în general cu pescuitul.

Bibliografie.

St. O. Iosif. *„Zorile“* Dramă istorică în nouă acte și în versuri. Prețul 1 cor. (10 b. porto).

„P. Ispirescu“ Povestirile unchiașului sfătos. 1 cor. 50. (10 b. Porto).

Vasile Alexandri. Ediția II din opere complete. *Teatru I.*

De cuprinsul următor:

„Șoldan Viteazul“, Mama Angheluşa“, „Herșcu Boccegiul“, „Clevetici“, „Sandu Napoilă“, „Surugiul“, „Ion Păpușariul“, „Cucoana Chirița“ „Barbu Lăutaru“, „Paraponisitu“, „Kora Nastasia« „Haimana“, „Gură-Casă“, „ tan Covrigariul“, „Vivandiera“, „Păcală și Tândală“, „Sfara mâței“ „Craiu nou“, Harță Răzășu“, „Ramășagul“, „Peatra din casă“, „Nunta țărănească“, „Chiriță la Iași“, „Chirița în Provincie“.

Prețul 1 cor. 50 b. (20 bani porto

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu
Redactor respons: Victor Branisce

„Călindarul Plugarului".

A apărut în editura tipografiei A. Mureşianu din Braşov **„Călindarul Plugarului" pe 1909.**

Cu apariţiunea lui pe 1909 **„Călindarul Plugarului"** întră în al 17-lea an al existenţei sale.

Convins fiind că cetitorii acestui călindar îi vor face şi de rândul acesta o bună şi caldă primire, invităm pe toţi dela ţăran până la fruntaşii dela oraş, cu frăţească dragoste să-l cumpere, să-l cetească şi să-l răspândească, ca pe un călindar de care nimănuia până acuma încă nu i a părut rău că a dat pentru el puţinii bani ce costă.

In partea întâia a **„Călindarului Plugarului"**, aducem datele calendaristice în toată estensiunea, după cari urmează îndrumările necesare, privitoare la postă, telegraf, la taxele pentru timbre, competinţe etc. Urmează apoi tabela târgurilor din Ardeal, Bănat şi ţara ungurească după datele oficiale ale ministerului ung. de comerciu. Târgurile sunt indicate atât după alfabet, cât şi după lunile anului.

Partea economică conţine următoarele: Aşternutul vielor. Ingrăşatul vitelor. (I. Georgescu). Să ţinem o rânduială anumită la nutrirea vitelor. (A. Nistor). O prelegere poporală despre alegerea şi pregătirea seminţei, de A. Boldor. Animale folositoare şi stricătoare plugăritului şi grădinăritului, (I. Georgescu). Economia şi seceta, (I. Georgescu). Poveţe.

Partea literară are următoarele articole: Baronul lui Toma Vulture. (de I. Rodina). Florile dalbe, (colindă, de V. Alexandri). Sărbători vesele, (de Th. Popovici-Griviţa). Jubileul „Gazetei Transilvaniei". Poesii poporale. (Constantin Manu învăţ.). Anecdote şi glume: Păn' mi-a esit părul prin căciulă.... Dada toşi a murit.... De-ahala... Luaţi-l dacă-i al vostru... Ce a zis David?... Mai mare decât mine nimeni nu-i pe lume. E butrin seracul. Năduful cel mare şi răzbunarea femeei. Mătuşa dela stână. Multe şi de toate. Sfaturi de ale bucătăriei pentru femeile econoame.

Printre articolele de mai sus sunt mai multe ilustraţiuni representând pe neuitaţii Metropoliţi Iosif Sterca Şuluţiu şi Andreiu br. de Şaguna, pe Simeon Bărnuţiu şi Avram Iancu. „Gazeta de Transilvania" (apărută în anul 1838) şi pe directorii ei dela înfiinţarea ei până în ziua de azi etc.

Călindarul Plugarului costă **40 bani (fileri)** esemplarul plus porto postal de 10 bani.

Brassó Vármegye alispánja.

Sz. 13291/1908.

HIRDETMÉNY.

A felvidéki járási főszolgabirói hivatalnak Brassó városban leendő elhelyezése célyából felhivom azon háztulajdonosokat, a kik ezen hivatal elhelyezésére szükségelt megfelelő 4 avagy 5 lakrészből és egy előszobából álló lakást egy avagy több évre bérbe adni hajlandók, miszerint ajánlatukat akár szóval akár irásban 1909. évi január hó 31-ig nálam nyujtsák be.

Brassó, 1908. december hó 28-án.

Jekelius Ágost
alispán

449,1—3.

Banca Naţională a României.

Situaţiune sumară.

1907 15 Decembre	Activ:	1908 5 Decembre	1908 13 Decembre
136.643,221	96873221 Reser. metal. aur 91208810 / 39770000 „ Trate aur 37300000	128 438,965	128 508,810
895,239	Argint şi diverse monede . . .	588,226	622.304
76 897,774	Portofoliu Român şi străin. . .	81.023 085	74 095,863
12.179,800 / 18.441,900	*Impr. contra efec. publice 14410800 / „ „ „ în cont-corent 17103822	33 190.398	31 514,622
11.999,861	Fonduri publice	11.999 914	11.999.914
15 717,546	Efectele fondului de reservă . . .	15.372.463	15 372,463
3 248,621	Efect. fond. de amort. imob. şi mater.	3.196.121	3 196.121
5.928,574	Imobile	5.970.297	5.970,297
640,675	Mobilier şi Maşini de Imprimerie .	701 648	701.648
907,761	Cheltueli de Administraţiune . . .	797 605	811,780
104 406,324	Depozite libere	101.337 734	101.259,134
10.633,979	Conturi curente	7 936 954	11.108.425
30.730 713	Conturi de valori	27.135 580	30.648 714
429 271,988		417 688 990	415.810 095
	Pasiv:		
12.000,000	Capital	12.000,000	12.000.000
23 329 895	Fond de rezervă	25 202 197	25.202,197
3 534,606	Fondul amortis. imob. şi material .	3 794,654	3.794,654
281.613,290	Bilete de Bancă în circulaţiune . .	271.243 310	269.328,450
2.077,070	Profituri şi pierderi	2.190,642	2 190,642
2 310.803	Dobânzi şi beneficii diverse . . .	1.920,453	2.025 018
104 406 324	Depozite de retras	101 337 734	101 259,134
429.271 988	Scomptul 5% / * Dobânda 5½%	417.688 990	415.810 095

„Gazeta Transilvaniei" cu numĕrul à 10 fileri se vinde la zaraful Dumitru Pop, la tutungeria de pe parcul Rudolf şi la Eremias Nepoţii.

Tipografia A. Mureşianu, Braşov.